

розвинути позитивне ставлення до навчання. Коли студенти розуміють, як їхній мозок обробляє інформацію, вони можуть обирати стратегії навчання, які допомагають їм навчатися ефективніше та результативніше.

Перелік використаних джерел

1. Zhang K. Enhancing Learning Efficiency: Strategies for High School and College Students. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*. 2024. Vol. 27. P.501-512.

2. Федорова Н. Є. Синергетичний вплив науки на суспільний розвиток та його соціально-економічні ефекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 18. С. 91-96.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-506-8-83>

COMBINATION TRADITIONAL AND INNOVATIVE FOREIGN LANGUAGE TEACHING METHODS

КОМБІНАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Ragulina N.V.,

*PhD (Economics),
Head of the Department,
LLC “Technical university
“Metinvest polytechnic”,
Zaporizhzhia, Ukraine*

Рагуліна Н.В.,

*к.е.н., завідувач кафедри,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Varekh N.V.,

*PhD (Social Communications),
Associate Professor, LLC “Technical
university “Metinvest polytechnic”,
Zaporizhzhia, Ukraine*

Варех Н.В.,

*к.н. із соц.ком., доцент,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Головною метою навчання іноземної мови є розвиток у студентів комунікативної компетенції, яка дає вміння використовувати іноземну мову як засіб спілкування у всіх сферах життя. Відповідно, роль іноземної мови у підготовці студентів, у яких курс іноземної мови є професійно-орієнтованого характеру, значно зростає. Завдання

викладача – створити практичну умову для кожного студента для оволодіння іноземною мовою та обрати відповідну методику, що дозволяє кожному з них проявити свою активність і творчість. Перед вищою освітою стоїть завдання не тільки модернізації змісту навчальних курсів, а й запровадження інноваційних технологій для формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Є кілька шляхів досягнення мети іноземної мовної компетенції і викладачі повинні знати про низку методик, щоб знайти найбільш підходящу, яка відповідає потребам і обставинам студента, а також цілям курсу в цілому. Кожен метод базується на певному погляді на вивчення мови і, зазвичай, рекомендує використовувати певний набір технік і матеріалів, які, можливо, доведеться реалізувати у фіксованій послідовності.

Традиційні методи навчання, включаючи тематичні дослідження, групові вікторини, лекції та, останнім часом, спільне викладання-навчання, домашні завдання, комп'ютерні програми тощо, дозволяють студентам брати участь у лекції, надаючи їм можливість вибрати власний процес навчання.

Також, одним із традиційних методів є метод граматичного перекладу. Це походить від традиційного підходу до викладання латинської та грецької мов, який був особливо впливовим у позаминулому столітті. Він заснований на ретельному аналізі письмової мови, на якій виконуються вправи з перекладу, розуміння прочитаного та письмове наслідування текстів. Навчання, в основному, передбачає використання граматичних правил і запам'ятовування великих обсягів лексики, пов'язаної з текстом, які вибираються більше через їх зміст, ніж через інтерес або рівень лінгвістичної складності. Також, увага приділяється активності слухання або говоріння. Цей метод був домінуючим у викладанні іноземної мови.

Аудіо-лінгвальний метод походить від інтенсивного навчання розмовній мові, який призводить до досягнення високого рівня навичок слухання та мовлення відносно за короткий проміжок часу. Акцент робиться на побутовій розмовній мові, особлива увага приділяється природній вимові: структурним моделям у діалозі про побутові ситуації, вони імітуються і муштруються (спочатку в хоровому мовленні, потім індивідуально), доки відповіді студента не стануть автоматичними. Особлива увага приділяється ділянкам структурного контрасту між першою та другою мовами. Є невелике обговорення граматичних правил. Мовну роботу спочатку чують, потім практикують усно, перш ніж побачити і використати у письмовій формі. Метод може прищепити

значну вільність розмови студентів та широко використовувався, особливо в 1950-1960-х роках. Його залежність від тренувань робить його менш популярним сьогодні, особливо серед студентів, які бажають ширшого спектру мовного досвіду та які відчують потребу у більш творчій роботі мовлення [1].

Прямий метод, також відомий як природний метод, заснований на активному залученні студента до говоріння та аудіювання іноземної мови в реалістичні побутові ситуації. Рідна мова студента не використовується, студенти заохочуються думати іноземною мовою, а не перекладати на неї чи з неї. Велика увага приділяється хорошій вимові. Прямий метод продовжує привертати інтерес і ентузіазм, але він не є простим підходом до використання в аудиторії. У штучному середовищі досить складно створювати природні навчальні ситуації та надати кожному достатньо практики. Таким чином, розвинулося кілька варіантів методу. Зокрема, викладачі часто допускають певний ступінь пояснення рідною мовою в тому числі – граматичних тверджень.

До альтернативних методів навчання відноситься метод повних фізичних реакцій, метод навіювання, драматично-педагогічний метод, «тихий» та груповий метод. Метод навіювання вивчення іноземної мови будується на вибіркового лексичному матеріалі і, зазвичай, використовується в базовій лексиці.

Основна ідея драматично-педагогічного методу полягає в тому, що викладачі іноземної мови можуть багато чого запозичити для своєї професійної діяльності з мистецтва та від акторів.

Метод повної фізичної реакції засновано на узгодженій дії і мовленні, навчання мовлення за допомогою фізичної (рухової) діяльності. Назва походить від акценту на діях студентів, які вони повинні повторити, після прослуховування та читання нового матеріалу. Більш просунута мова вводиться шляхом побудови ланцюжків дій, використовуючи усну чи письмову мову команди.

Один із сучасних методів навчання іноземної мови – «тихий» метод. Головною перевагою «тихого» методу є вдосконалення навичок усного спілкування, подолання страху мовної точності та правильності викладання ідеї. Цей підхід має на меті створити середовище, яке зводить обсяг навчання до мінімуму та заохочує студентів до розвитку власних способів використання введених мовних елементів. На першому занятті викладач вводить невеликий лексичний набір з іноземної мови, щоб говорити на певну тематику, використовуючи кілька дієслів, прикметників, займенників тощо. Таким чином, поступово збільшуючи довжину речення. Мета полягає в тому, щоб допомогти студентам стати

самозабезпеченими – володіти реченнями та контролювати їх з гарною інтонацією та ритмом. Тобто, викладач говорить якомога менше, контролюючи та виправляючи студента. [2].

Основні принципи навчання «груповому методу» були запозичені зі сфери відносин з клієнтами та консультантами. Він зосереджений на поєднанні когнітивних та емоційних процесів навчання [3].

Сучасний етап характеризується ретельним відбором методики викладання іноземних мов. Особливий акцент сьогодні робиться на сучасні інформаційні технології та актуальні тенденції. Є такий собі відбір найефективніших методів, прийомів і засобів навчання під час підготовки спеціалістів з різних сфер діяльності. Найважливіша мета, на думку вчених, є формування вторинної мовної особистості. Студенти повинні сприймати нову мову для задоволення. Для цього важливо відокремити її від рідної мови, щоб уникнути помилки в сприйнятті. Під час відбору інноваційних методик, враховують такі критерії:

- створення зручної та сприятливої атмосфери для студента, сприяння природному інтересу та бажанню вивчити нову іноземну мову;
- залучення емоцій, почуттів, переживань у навчальному процесі, стимулювання письмової та творчої здібності;
- використання когнітивного підходу в навчальному процесі;
- заклик працювати з мовою самостійно на рівні емоційних і фізичних можливостей [4].

Протягом кількох десятиліть у системі освіти домінувало переважно навчання з авторитарним підходом. В результаті, студенти грали роль пасивних об'єктів, які нечасто проявляють ініціативу. Нині – це особистісно-орієнтована освіта, покликана змінити ситуацію та залучити до процесу студентів. Таким чином, провідні дидактики виділяють кілька основних шляхів організації навчального процесу з використанням проблемного методу. Він заснований на певних видах діяльності, що виходять на передній план:

- Монологічний;
- Діалогічний;
- Дослідження;
- Міркування;
- Евристичний;
- Програмний.

Найчастіше студентам надається новий текст, у якому є нова лексика та невідома інформація. Таким чином, монологічну діяльність вони покривають написанням оповідання чи твору, де висловлюють свої думки та наводять нові факти. Діалогічна діяльність передбачає

побудову діалогу між викладачем та студентами, які повинні відповісти на запитання. Для цього використовують інформацію з нового тексту. Наступний етап навчання – дослідницька діяльність. Студенти пишуть певну доповідь, в якій роблять певні висновки. Це дозволяє перевірити логіку та міркування, а також правильне розуміння тексту в цілому. Евристичні завдання – це особлива форма діяльності, в якій студенти самі повинні зробити певне відкриття, нове правило чи закон. Наприклад, вони можуть ідентифікувати конкретне вживання дієслова або граматичного часу в тексті. Таким шляхом, виконується розвиток лексичних навичок мовлення за допомогою спеціальних вправ. Їх можна розділити на кілька підвидів:

- Наслідувальні (висловлення думки за зразком).
- Підстановка (підбір відповідних тверджень у значенні).
- Трансформація (змінити репліки для передати іншу інформацію).
- Самостійне відтворення (учень самостійно виготовляє пропозиції до висловлювань).

Студенти поступово проходять різні етапи розвитку, вдосконалення власних навичок. Надалі їм потрібно вести діалог самостійно, використовуючи набуті навички. Система вправ допомагає досягти високого рівня говоріння. Їх необхідно застосовувати на різних етапах навчання, що дозволяє розвинути мовлення на належному рівні. На початку заняття необхідно поставити запитання для розминки: такі як:

- Як справи?
- Що ви робили вдома/на вихідних?
- Як плануєте провести вихідні/відпустку/канікули?
- Які теми ви вивчали до цього?

Подібна ситуація відбувається і під час вивчення нового матеріалу. Викладач повинен регулярно задавати запитання щодо вивченої теми, пропонуючи кожному учаснику аудиторії дати свою відповідь. Завдяки цьому вирішуються основні проблеми:

- засвоєння нової лексики;
- розвиток мовних навичок.

Цьому сприяє адекватне спілкування, виділяючи новизну, функціональність і контекстуальність, які дозволяють формувати мовлення і мислення. На думку багатьох експертів, розвиток діалогічного та монологічного мовлення має бути спонтанним. Зробити це можна, запропонувавши відповісти на запитання або поговорити про різні теми без підготовки.

В даний час широко використовуються інтерактивні навчальні завдання і вправи. Вони демонструють високу ефективність, в залежності від вікової групи. До таких вправ зазвичай відносяться:

- Мовленнєва розминка.
- Групова робота в командах (круглі столи, дискусії, міні-конференції тощо).
- Різні ігри.
- Використання аудіо та відео матеріалів.

Розминка передбачає певний діалог між викладачем і студентами, дозволяючи налагодити комунікацію з аудиторією та налаштуватися на заняття. Це також корисно для оволодіння мовними навичками та повторення лексики.

Імітаційні ігри також вдалий спосіб для вивчення іноземної мови. Кожен студент може мати роль, яку він повинен грати. Завдяки таким іграм вирішують кілька проблем:

- Забезпечена новизна комунікативної ситуації.
- Поява можливостей використовувати новий і старий лексичний запас.
- Розвиток творчих здібностей.
- Звільнення від страху перед розмовою на іноземній мові.

Сучасні процеси орієнтовані на збереження фундаментальної освіти. В даному випадку при вивченні іноземних мов, можна простежити проблему зміцнення практичної складової. У результаті, у традиційній системі формування знань і вмінь, відбувається внесення деяких змін. Освоєння нових навичок відпрацьовується таким чином, що студенти намагаються різними способами застосувати свої знання на практиці. Характерними ознаками компетенцій є:

- Універсальність і можливість використання в повсякденному житті.
- Міждисциплінарність.
- Формування основи для подальшого розвитку думки, рефлексії та самооцінки [5].

Можна зробити висновок, що сформовані компетентності – це цінний актив у процесі навчання. У майбутньому, студент має можливість розвивати навички та аналізувати нову інформацію. Для вирішення проблеми розвитку компетентностей студентів потрібно використовувати різноманітні методики, тобто комбінацію традиційних та інноваційних методів. Ключовим моментом модернізації освіти – є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Сьогодні, вони не лише допомагають у навчанні, а й стають засобом

спілкування для мільйонів людей у всьому світі. Кожен стикається з інноваційними технологіями в освіті, професійних та особистих стосунках, тому в процесі навчання на це слід звернути особливу увагу. Комп'ютер дозволяє легко змодельовати ситуацію, має доступ до різноманітних навчальних матеріалів, вправ та мультимедіа. Через це відбувається утворення системного мислення. При вивченні іноземної мови студенти вміють використовувати навчальні програми та виконувати різні вправи. Викладачі, в свою чергу, краще контролюють навчання. Багато навчальних закладів виходять на новий рівень використання мультимедіа для надсилання та отримання інформації. Використання комп'ютерів та інших пристроїв визначає успішність всього навчального процесу. Підручники та навчальні матеріали доступні в цифровому форматі. Інтернет відкриває можливості для спілкування з носіями мови практично будь-де по всьому світу.

Отже, визначено, що традиційні методики спрямовані на передачу та підтримку знань, навичок і здібностей, але не демонструють належної продуктивності. Сучасна мовна освіта, в свою чергу, спрямована на формування полікультурної ідентичності з навичками самоаналізу та систематизації нових знань. Інформаційні і комп'ютерні технології можуть підвищити ефективність і створити умови для самостійного навчання. Інноваційні методи є невід'ємною частиною модернізації всієї системи освіти. Викладачі мають ознайомитися з найбільш прогресивними підходами і згодом комбінувати їх з традиційними та використовувати в роботі.

Перелік використаних джерел

1. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge UK: Cambridge University Press, 2001.
2. Hodovanets N., Lehan V. Alternative methods of teaching foreign languages. *Сучасні дослідження з іноземної філології*, № 2(26), 2024. URL: <http://philol-zbirnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/philol/article/view/429/609>
3. Zapotichna R.A., Romanyuk O.M. Alternative methods of teaching foreign languages at higher education establishments with specific training conditions. *Закарпатські філологічні студії*, вип. 13, т.1, 2020. С. 177–180.
4. Abdyhalykova M. Innovative Methods of Foreign Languages Teaching. *Indian Journal of Science and Technology*, Vol. 9 (22), 2016. P. 1–7.
5. Заболотна О. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору. *Порівняльно-педагогічні студії*, № 4(22), 2014. С. 39–51.